

ظهور ربات‌های وکیل؟^۱

میلان مارکوویچ^۲

ترجمه ستیا برجسته و یاسمین محرومی^۳

ظهور هوش مصنوعی گمانه زنی‌های زیادی را در مورد آینده نیروی کار آمریکا، از جمله افراد متخصص با تحصیلات عالی مانند وکلا و پزشکان ایجاد کرده است. اگرچه چشم‌انداز ماشین‌های هوشمندی که قادر به جایگزینی میلیون‌ها کارگر باشند نگرانی‌هایی را در بین اکثر صاحب‌نظران ایجاد کرده است، ولی در بخش حقوقی جریان به شکل دیگری است. روایت‌های رسانه‌ها و برخی از پژوهشگران حقوقی آینده‌ای را به تصویر می‌کشند که در آن ماشین‌های هوشمند بخش عمده امور قانونی را انجام می‌دهند و خدمات حقوقی ارزان‌تر و در دسترس‌تر هستند. ظاهراً این آینده چندان دور نیست زیرا وکلای هوشمند در مقایسه با ارائه‌دهندگان خدمات حقوقی از نظر فن آوری بسیار جلوتر هستند. این مقاله این ایده را به چالش می‌کشد که هوش مصنوعی، بر مبنای دلایل تجربی و هنجاری، روزی جای وکلا را خواهد گرفت. بیشتر امور حقوقی اساساً ماهیت انتزاعی دارند و حتی هوش مصنوعی پیشرفته با تکیه بر تکنیک‌های یادگیری عمیق نیز قادر به انجام آن‌ها نیست. علاوه بر این، استخدام وکیل و دستمزد آن‌ها به طور پیوسته در بیست سال گذشته افزایش یافته است، که این امر نشان می‌دهد حرفه وکالت نیز از فناوری‌های جدید به نفع خود بهره برده است. در نهایت، حتی اگر هوشمندسازی امور حقوقی در مقیاس بزرگ امکان‌پذیر باشد، ولی ارزش‌های بنیادین اجتماعی گاه در برابر آن خواهد

۱- جستار حاضر خلاصه‌ای از مقاله "Rise of the Robot Lawyers?" می‌باشد.

Arizona Law Review, Forthcoming, Texas A&M University School of Law Legal Studies Research Paper No.61, pp.325-350.

2- Milan Markovic.

۳- دانشجویان دوره کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی.

بود. این ارزش‌ها صرفاً جنبه آرمانی ندارند بلکه می‌توان آنها را در نقش چندوجهی و کلا و در نحوه ساختار نظام حقوقی نیز به خوبی مشاهده کرد.

مقدمه

ظهور سیستم‌های هوش مصنوعی پیشرفته این فرضیه را محتمل‌تر از قبل ساخته است که کارمندان نیز به اندازه کارگران در خطر از دست دادن شغل خود به واسطه هوشمندسازی امور هستند. بر اساس گزارش اخیر توسط گروه مشاوره مک کنزی، نیمی از تمام فعالیت‌های کارگران آمریکایی را می‌توان با استفاده از ماشین‌های فعلی انجام داد. هوشمندسازی ممکن است باعث از بین رفتن میلیون‌ها شغل شود و بسیاری از آنها ممکن است هرگز جایگزین نشوند. اگر پوشش رسانه‌ها را مبنای قرار دهیم، به نظر می‌رسد ما به سرعت در حرکت به سوی آینده‌ای هستیم که در آن بیشتر مشاغل، از جمله وکالت و پزشکی متعلق به روبات‌ها خواهد بود. هرچند هوشمندسازی در سایر بخش‌ها زنگ خطر را به صدا درآورده است، ولی در حوزه حقوق از آن استقبال شده است. یکی از دلایل این امر آن است که آمریکایی‌ها نسبت به حرفه وکالت دیدگاه منفی دارند. با این حال، برخی پژوهشگران حقوقی معتقدند ماشین‌های هوشمند هزینه خدمات حقوقی را کاهش داده و دسترسی به خدمات قانونی را برای آمریکایی‌ها تسهیل می‌کنند.

بخش حقوق در فعالیت‌های خود خیلی شفاف نیست. با این حال، همانطور که در این مقاله بیان شده است، وکلا نباید از ظهور هوش مصنوعی بیمناک باشند. آنها به طور روزافزونی به فناوری متکی هستند، اما شواهد کمی وجود دارد که نشان دهد ماشین‌های هوشمند می‌توانند حتی امور حقوقی ساده را بدون کمک انسانی انجام دهند. با این حال، با وابستگی روزافزون جامعه به هوش مصنوعی، راه‌های جدیدی برای فعالیت‌های حقوقی نیز ایجاد می‌شود. این ادعا که بیشتر امور حقوقی را می‌توان به صورت خودکار انجام داد محدودیت‌های هوش مصنوعی و فعالیت‌های روزانه وکلا را در نظر نمی‌گیرد. بر این اساس، داده‌های مربوط به اشتغال و دستمزد نیز این ادعا که ماشین‌ها روزی جایگزین وکلا

خواهند شد را به چالش می‌کشد. حتی در مواردی که امکان خودکارسازی وجود دارد، ارزش‌های اجتماعی بنیادین و ریشه دار خلاف این روند هستند.

خودکارسازی، هوش مصنوعی و حرفه حقوق

رسانه‌ها و بسیاری از پژوهشگران به تهدیدی که هوش مصنوعی برای حرفه و کالت ایجاد می‌کند، پرداخته‌اند. برای مثال، جان مک‌گینس و راسل پیرس معتقدند توانایی ماشین‌های هوشمند برای انجام امور حقوقی، مانند کشف اسناد، تحقیقات حقوقی، تهیه پیش‌نویس سند و پیش‌بینی نتایج پرونده، تقاضا برای وکلا را به شدت کاهش می‌دهد. برای انجام وظایف فوق، هوش مصنوعی نیاز به داده‌های ورودی و آموزش زیادی از جانب وکلا دارد. با این حال، صرف جمع‌آوری اطلاعات جهت ایجاد یک رویه واحد در موضوعات مشابه نمی‌تواند عدم نیاز به وکیل را توجیه نماید، زیرا بسیاری از مشکلات حقوقی با یک راه حل ثابت و مشابه قابل حل نیست و در عالم حقوق همواره موضوعات و مسائل جدیدی ایجاد می‌شود. همچنین، پیچیده‌ترین سیستم هوش مصنوعی اگر به داده‌های "صحیح" دسترسی نداشته باشد، ممکن است گمراه شوند. برای اینکه یک ماشین هوشمند قادر به پیش‌بینی نتیجه یک پرونده باشد، وکلا باید تحقیقات جامعی در مورد جزئیات موضوع انجام دهند و اطلاعات مربوط به مسائل مشابه را جمع‌آوری کنند. اخیراً ریموس و لوی دریافتند وکلا زمان کمی را فعالیت‌های اتوماسیونی کرده و بیشتر وقت خود را به تحلیل حقوقی، مشاوره با موکل، بررسی حقایق، مذاکرات و حضور در دادگاه اختصاص می‌دهند. حتی آینده‌پژوهان نیز پذیرفته‌اند این فعالیت‌ها فراتر از توانایی ماشین‌های هوشمند است و بعید به نظر می‌رسد ماشین‌های هوشمند در این حوزه‌ها بتوانند جایگزین حقوقدانان شوند. بر همین اساس، با توجه به طیف متنوع و در حال تغییر اموری که توسط وکلا انجام می‌شود، جای تعجب نیست که به عقیده پژوهشگران هوش مصنوعی، وکلا در برابر هوشمندسازی امور نسبتاً مصون هستند. بندیکت فری و مایکل آزبورن در سال ۲۰۱۶ م. اعلام کردند احتمال هوشمندسازی فعالیت وکلا تنها ۳.۵ درصد

است که بسیار پایین تر از رقم تخمینی برای برنامه‌نویسان کامپیوتر، مهندسان و سایر متخصصان می‌باشد. در نهایت اینکه، وکلا در طول تاریخ نشان داده اند که در برابر انجام امور توسط ماشین‌های ساده تا پیشرفته، مقاوم هستند و تمایل آنها بیشتر بر انجام امور به طور شخصی است.

شواهد هوشمندسازی در بازار حقوقی

همانطور که در قسمت قبلی توضیح داده شد، به احتمال زیاد ماشین‌های هوشمند جانشین وکلا نخواهد شد. با این وجود، فناوری اجتناب ناپذیر است و وکلا زمان بیشتری را به امور عادی و روزمره اختصاص می‌دهند که این امر آنها را در برابر هوشمندسازی آسیب پذیر می‌کند. پژوهشگران با اشاره به کاهش دستمزد وکلای تازه کار و ظهور ارائه دهندگان خدمات حقوقی جایگزین خاطر نشان می‌کنند فناوری در حال حاضر نیز بازار حقوقی را مختل کرده و امور حقوقی را به افرادی غیر از وکلا واگذار کرده است.

بر اساس آمار وزارت کار، در سال ۲۰۱۷ م. تعداد وکلا نسبت به سال ۲۰۰۰ افزایش ۲۲۷۰۰۰ نفری را نشان می‌دهد. همچنین، تعداد مشاغل حقوقی نیز به طور قابل توجهی افزایش یافته است (۱۱۶۰۰۰). در مقابل، کارمندان دادگاه، برای مثال، مدیران دفاتر و سایر کارکنان دستگاه قضایی با کاهش اشتغال مواجه شدند. این کاهش به ویژه پس از رکود سال ۲۰۰۸ بیشتر شد. در حالی که تعداد وکلا در این بازه زمانی ۱۳۶۰۰۰ نفر افزایش یافت. دلیل این تفاوت هم آن است که کارمندان قضایی، برخلاف وکلا، عموماً درگیر وظایف معمولی هستند و می‌توانند امور را به صورت غیر حضوری و خودکار انجام دهند.

بر این اساس، استخدام وکیل به طور پیوسته از جمله پس از رکود اقتصادی سال ۲۰۰۸ افزایش یافته است، در حالی که استخدام سایرین رشد چندانی نداشته است. با این حال، رکود غیرقابل انکاری حرفه وکالت را تحت تأثیر قرار داد. کاهش دستمزد وکلا نیز مؤید آن است که هوش مصنوعی تا حدی وکلا را تهدید می‌کند. با این حال، اطلاعات بدست آمده نشانگر آن است که صنعت خدمات حقوقی به طور کلی با افزایش دستمزد همراه

بوده است. برای نمونه، میانگین درآمد وکلا از ۳۵۰۰۰ به ۵۹۰۰۰ دلار در سال افزایش یافته است. همچنین، چشم انداز اقتصادی وکلای با تجربه در این دوره زمانی بسیار متفاوت بوده است. متوسط درآمد یک پزشک در تگزاس با صفر تا دو سال تجربه در سال ۲۰۱۱ تقریباً ۲۵۰۰۰ دلار کمتر از سال ۲۰۰۵ بود. با این حال، تا ۲۰۱۷، درآمد وکلای دادگستری به حدی افزایش یافت که آنها نزدیک به ۱۵۰۰۰ دلار بیشتر از سال ۲۰۰۵ درآمد داشتند.

قانون بدون وکیل؟

این مقاله مدعی است تهدید ناشی از ماشین‌های هوشمند بیش از حد بزرگنمایی شده و محدودیت‌های هوش مصنوعی در نظر گرفته نشده است. این که مشاغل حقوقی به طور فزاینده‌ای در حال خودکار شدن هستند نیز با بیشتر داده‌های اقتصادی ناسازگار است. ماشین‌های هوشمند چالشی را برای نظام مسئولیت مدنی ایجاد می‌کنند. اگر وکلا در ارائه خدمات حقوقی مناسب کوتاهی کنند، مشمول مقررات انتظامی و گاه جبران خسارت خواهند شد. مسئولیت آنها می‌تواند منجر به اتخاذ اقدامات توسط اشخاص ثالثی شود که در ارائه خدمات حقوقی دخیل هستند. حال، اگر ربات‌های وکیل اشتباه کنند، چه کسی مسئولیت دارد؟ امری که چنین سؤالی را پیچیده می‌کند این است که هوش مصنوعی یک "سازوکار سیال" است. مهندسان پیوسته نرم افزار را به روز می‌کنند، اما سیستم به خودی خود تکامل می‌یابد، زیرا داده‌های بیشتری در اختیار آن قرار می‌گیرد. عدم اطمینان در مورد مسئولیت و راه‌حل‌ها ممکن است به رسمیت شناختن هوش مصنوعی به عنوان یک کنشگر را در قوانین با چالش مواجه کند. این امر ممکن است تقاضا برای استخدام را کاهش ندهد. هرچند، اشخاص به دلیل نیاز به خدمات حقوقی به وکلا مراجعه می‌کنند و این که یک ماشین به جای وکیل، بسیاری از امور را انجام دهد اهمیت چندانی برای آنها ندارد. به ویژه آنکه افراد احتمالاً تضمینات قراردادی را در خصوص هر گونه خطای ناشی از استفاده از هوش مصنوعی پیش‌بینی می‌نمایند.

ماشین‌های هوشمند ممکن است قادر به تشخیص قانونی یا غیرقانونی بودن یک رفتار باشند یا احتمال کشف هرگونه تخلف را پیش‌بینی کنند، اما هرگز نمی‌توانند «نیمه» مهم دیگر نقش وکیل را ایفا کند: متقاعد کردن اشخاص. بدین توضیح که ماشین‌های هوشمند فاقد هوش هیجانی هستند و نمی‌توانند ملاحظات قانونی و غیرقانونی را برای افراد تبیین نمایند. در نهایت، سازوکار ماشین‌های هوشمند با وکلا کاملاً متفاوت است. به لحاظ نظری، اگر دسترسی همه افراد به این ماشین‌ها تضمین شده باشد، بیشتر قابل دستیابی خواهند بود. اما وکلای دادگستری با ایجاد روابط مبتنی بر اعتماد با اشخاص و اطمینان از رعایت قانون، اعتماد بیشتری را جلب می‌نمایند و ارزش‌های بنیادین، مانند حقیقت و شفافیت در نظام حقوقی، بدون آن‌ها به خطر می‌افتد.

۶۰

نتیجه‌گیری

بسیاری از گفتمان‌های پیرامون هوش مصنوعی و قانون، درک درستی از هوش مصنوعی و ماهیت کار وکلا ارائه نمی‌دهد. بیشتر وظایف حقوقی که به وسیله وکیل انجام می‌شود را نمی‌توان به شکل ماشینی و خودکار انجام داد. ظهور ماشین‌های هوشمند فقط در بخش‌های کم‌اهمیت از امور حقوقی کاربرد دارد. به رغم چالش‌های اقتصادی کشورها، استخدام وکیل و دستمزدها در بیست سال گذشته به طور پیوسته در حال رشد بوده است، در حالی که در این مدت هوش مصنوعی هم فعال بوده است. هوش مصنوعی می‌تواند با انجام برخی امور مانند بررسی اسناد به وکلا اجازه دهد به وظایف اصلی خود که همان مشاوره و حمایت از موکل می‌باشد تمرکز نموده تا درصد موفقیت خود را افزایش دهند. با وجود توانایی‌های قابل توجه ماشین‌های هوشمند، وکلا نقش ارزشمند و چندوجهی را در نظام حقوقی ایفا می‌کنند. آن‌ها از موکلان خود حمایت کرده، مطابق با قانون عمل کرده و به حفظ منافع عمومی کمک شایان توجهی می‌کنند. در کل، وکلای دادگستری به جای نگرانی در مورد از دست دادن شغل خود به دلیل ظهور هوش مصنوعی، باید در کنار ماشین‌های هوشمند در جهت خدمت‌رسانی بهتر به مردم همکاری نمایند.